

Jaka POLUNIMA?

16 października w Teatrze Lalek Pleciuga w Szczecinie odbyło się wyjazdowe zebranie Zarządu Polskiego Ośrodka Lalkarskiego POLUNIMA, poświęcone przede wszystkim sprawom bieżącym – codziennym problemom, wynikającym głównie z niedostatku jakichkolwiek środków finansowych na działalność oraz przyszłości stowarzyszenia w zmieniającej się rzeczywistości teatralnej i społeczno-ekonomicznej.

Prezydent POLUNIMA Waldemar Wolański poinformował o najistotniejszych sprawach poruszanych na czwartym posiedzeniu Rady UNIMA w Atlancie, w którym uczestniczył jako reprezentant naszej organizacji (w obradach brał udział także Marek Waszkiel). Szerszą informację nt. posiedzenia Rady, autorstwa Marka Waszkiela, zamieściliśmy w nr 2-3/2002 „Teatru Lalek”.

Goście spotkania – Anna Garlicka, wicedyrektor Teatru Pleciuga oraz dr Urszula Chęcińska z Uniwersytetu Szczecińskiego zaprosiły POLUNIME do współorganizowania sesji interdyscyplinarnej (28 II – 1 III 2003) pt. *Barwy świata baśni*, towarzyszącej jubileuszowi 50-lecia szczecińskiej Pleciugi. POLUNIMA do udziału w sesji i wygłoszenia referatów rekomendowała Krzysztofa Niesiołowskiego – reżysera i dyrektora Pleciugi w latach 1964–1974 oraz Martę Karasińską, pracownika naukowego Uniwersytetu Poznańskiego, kiedyś kierownika literackiego poznańskiego Marcinka.

łatną częścią spotkania był podział obowiązków pomiędzy członków Zarządu naszej organizacji. Poza sprawami bieżącymi członkowie Zarządu odpowiadają będą za:

Lucyna Kozieln – redagowanie i wydawanie „Teatru Lalek” oraz „Animatora”

Arkadiusz Klucznik – kontakty z młodzieżą studencką białostockiego i wrocławskiego wydziału lalkarskiego; prezentację stowarzyszenia i jego działalności

Krzystian Kobyłka – współpracę z organizatorami festiwalu

Zbigniew Niecikowski – opracowanie strony internetowej POLUNIMA

Waldemar Wolański – publikację broszur edukacyjnych upowszechniających teatr lalek a przeznaczonych dla ruchu amatorskiego, na które jest ogromne zapotrzebowanie. Jako pierwsza w cyklu ukaże się publikacja *Marionetki* Henryka Ryła (reprint). W przygotowaniu kolejne broszury o charakterze edukacyjnym i instruktażowym.

Toruńskie Spotkania

Jury Międzynarodowych Toruńskich Spotkań Teatrów Lalek (odbywających się w dniach 29 września – 4 października 2002) przyznało:

Wyróżnienia honorowe:

- **Antonowi Anderlemu** za twórczą kontynuację tradycji teatru starych słowackich lalkarzy
- Twórcom przedstawienia *Być Ptakiem* za kreację scenicznej metafory i pojemność jej przesłania
- Dla **Viki Rab** za twórczą ilustrację muzyczną do przedstawienia *Osiem dni stworzenia świata*
- Nagrodę za kreację aktorską dla **Kristiane Balsevicius** za role w spektaklu *Miłość i cały ten teatr*
- Nagrodę za reżyserię dla **Aleksieja Leliawskiego** za przedstawienie *Lear*
- Nagrodę za scenografię dla **Konstantina Melnikova** za scenografię do spektaklu *Zimowa opowieść*
- Nagrodę za muzykę dla **Jery Matweewa i Artoma Akuszenko** za muzykę do przedstawienia *Zimowa opowieść*
- Nagrodę Główną w kategorii przedstawień dla dorosłych za przedstawienie *Śmieszny staruszek Wrocławskiego Teatru Lalek*.

Jury dziecięce w kategorii przedstawień dla dzieci przyznało:

- **GRAND PRIX** dla przedstawienia *Kopciuszek Teatru Dom Lalek z Petersburga*
- Nagrodę aktorską za stworzenie postaci scenicznej najbliższej dzieciom dla **Jacka Pysiaka** za rolę *Lulejki* w przedstawieniu *Pierścień i róża Teatru Baj Pomorski z Torunia*
- Nagrodę **Marty i Tymka** dla spektaklu niosącego szlachetne przesłanie moralne – przyznaną przez połączone grono Jury dziecięcego i dorosłego dla przedstawienia *Zimowa opowieść Teatru Dom Lalek z Penzy*

Teatr Antona Anderlego

Korczak 2002

Od 16 do 21 września Wielkie Święto Małego Człowieka, już po raz szósty, na scenach warszawskich teatrów połączyło świat wyobraźni dziecka i widza dorosłego. Wszystko to za sprawą Polskiego Ośrodka ASSITEJ, który poprzez festiwalowe prezentacje 17. najciekawszych przedstawień, po raz wtóry zasygnalizował potrzebę prowokowania dziecięcej publiczności do dialogu, twórczego działania i poszukiwania świata wartości. Zasygnalizował i niewątpliwie podjął próbę wcielenia idei w życie, poprzez happeningi i dyskusje widzów z twórcami poszczególnych spektakli.

Jednak, co najważniejsze, korczakowski festiwal pokazał kilka godzinnych uwag przedstawień. Spośród krajowych prezentacji nie da się nie wspomnieć o barwnych i poetyckich *Przygodach Sindbada Żeglarza* w reżyserii Jarosława Kiliana. Spektakl Teatru Polskiego z Warszawy porwał bez wyjątku, małych i dorosłych w urzekającą i niezwykle wciągającą podróż Sindbada po rejonach teatralnej fantazji. *Sklep z zabawkami* Teatru Lalki i Aktora z Łomży (reż. Jarosław Antoniuk) oraz *Biały statek* Opolskiego Teatru Lalki i Aktora (reż. Aleksiej Lielawski) to równie interesujące i co najważniejsze typowo lalkarskie propozycje. Na tle całego festiwalu na wyrównanym poziomie przedstawiły się także warszawskie teatry lalkowe: Teatr Lalka z *Państwem Fajneckich* Wojciecha Szlachowskiego, Teatr Baj ze *Śpiewem Lasu* łotewskiego poety i prozaka Vilisa Pludonisa w reżyserii Vił Bluzmy i Teatr Guliwer z *Piękną i Bestią* Petra Nosalka.

Niestety, festiwalowi towarzyszyły także rozczarowania. Część prezentowanych przedstawień pozostawiała uczucie niedosytu i wrażenie powierzchowności jego twórców. Spektakle ocierały się albo o banalność przekazu, albo po prostu niedopracowanie. Raziły te, które poruszały ważne tematy zbyt powierzchownie lub nie tworzyły spójnej całości, a przywoływały na myśl dopiero zarys spektaklu. Były jednak i miłe niespodzianki, poruszające najczulsze struny i długo pozostające w pamięci. Nie sposób tu pominąć Ekaterinburg Youth Theatre z Rosji i spektaklu *Kasztanka* w reżyserii V. Kokorina. Opowieść Czechowa o tęsknocie, przywiązaniu i niezwyklej więzi łączącej kasztankową suczkę i jej właściciela, przełożona na język sceniczny chwyciła za serce prawdziwością przekazu emocji. Minimum słów, doskonała gra aktorska i dotykane nawet najbardziej subtelnych emocji, to niewątpliwie atuty rosyjskiego przedstawienia. Chciałoby się życzyć festiwalowi więcej tak udanych spektakli.

Małgorzata Aliszewska

Atesty ASSITEJ 2001

- *Państwo Fajneckich*, Teatr Lalka w Warszawie (reż. Wojciech Szlachowski)
- *Piękna i Bestia*, Teatr Guliwer w Warszawie (reż. Petr Nosalek)
- *Królowa Śniegu*, Teatr Syrena w Warszawie (reż. Barbara Borys-Damiecka)
- *Mała Steinberg* w wykonaniu Krystyny Jandy, Teatr Studio w Warszawie
- *Czy mogę stworzyć świat*, Teatr Lalek w Opolu (reż. Krystian Kobyłka)
- *Sklep z zabawkami*, Teatr Lalek w Łomży (reż. Jarosław Antoniuk)
- *Królowa Śniegu*, Teatru Animacji w Poznaniu (reż. Marcin Jarnuszkiewicz)

Nagrodę im. Jana Dormana otrzymał Wojciech Szlachowski za wykreowanie formy widowiska kabaretowego dla dzieci o ważkim przesłaniu etycznym i intelektualnym.

Lalki w Olsztynie

Z nową, ciekawą inicjatywą wystąpił Olsztyński Teatr Lalek organizując w dniach 22-26 października Studencki Tydzień Teatralny. Przegląd odbywał się pod patronatem rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego. Teatr pokazał 4 swoje przedstawienia: *Kartotekę* T. Różewicza w reż. Krzysztofa Rościszewskiego, *Wariata i zakonnicę* Witkacego w reż. Krzysztofa Rościszewskiego, *Historię o chwalebnym Zmartwychwstaniu Pańskim* Mikołaja z Wilkowiecka oraz *Czarodziejski koncert* w reż. Tomasza Brzezińskiego.

Z kolei dniach 9-16 listopada odbył się w Olsztynie doroczny Olsztyński Tydzień Teatrów Lalkowych. Do udziału w przeglądzie zaproszono toruński Baj Pomorski z *Piękną i Bestią* w reż. Waldemara Wolańskiego, Teatr Stację Szamocin z *Panem Huczkiem i Spowiedzią w drewnie* w reż. Luby Zarembskiej, białostocki Teatr Lalek z *Paradami* w reż. Wiesława Czołpińskiego oraz Teatr Maskaras z Węgier z przedstawieniem *Vitez Laszlo i czarodziejski młyn* w reż. Janosa Palayi. Gospodarze pokazali *Wariata i zakonnicę* w reż. Krzysztofa Rościszewskiego.

Kartoteka: Olsztyński Teatr Lalek

KONIEC STUDIUM BĘDZIŃSKIEGO

Obejmując w sierpniu 2001 roku stanowisko dyrektora naczelnego i artystycznego Teatru Dzieci Zagłębia im. Jana Dormana w Będzinie, jednocześnie objąłem szefostwo będzińskiego studium aktorskiego teatru lalek, reaktywowanego przez mojego poprzednika Michała Rosińskiego. Korzystając z moich polskich i zagranicznych doświadczeń pedagogiki lalkarskiej, równoległe z planowanym programem nauczania rozpocząłem przegląd prawnych zawiłości statusu studium i jego absolwenckich dyplomów. I tu sprawa okazała się być bardziej zawiła niż można było przypuszczać w najczarniejszych snach. Ale po kolei...

Pierwsze studium będzińskie powołane zostało za dyrekcji Grzegorza Lewandowskiego w roku 1982 i podlegało bezpośrednio Ministerstwu Kultury i Sztuki. To właśnie ministerstwo przyznawało kwalifikacje zawodowe na podstawie egzaminów, w formie nadawanego dyplomu studium. Absolwenci dwóch pierwszych roczników otrzymali dyplomy, które pozwalały im na obejmowanie stanowisk w teatrach lalek, które wymagały wyższego wykształcenia.

Kolejne studium, reaktywowane w roku 1995 za dyrekcji Michała Rosińskiego, z początku podlegało Ministerstwu Kultury i Sztuki, ale w związku ze zmieniającym się prawem przeszło pod opiekę będzińskiego starostwa; jednocześnie zostało wpisane do ewidencji niepublicznych szkół artystycznych Centrum Edukacji Artystycznej przy Ministerstwie Kultury i Sztuki.

W okresie pomiędzy pierwszym i reaktywowanym studium nadawanie kwalifikacji zawodowych (w formie tzw. dyplomów eksternistycznych) przeszło spod Ministerstwa pod Związek Artystów Scen Polskich. W związku z tym w skład komisji egzaminacyjnych w Będzinie wchodził przedstawiciel ZASP-u. W dokumentacji studium brak było jednak jakichkolwiek dokumentów świadczących o współpracy Studium i ZASP-u przy nadawaniu kwalifikacji zawodowych absolwentom

będzińskim. Krótko mówiąc: brak było potwierdzenia prawnej „równorzędności” dyplomu będzińskiego i eksternistycznego dyplomu ZASP-owskiego. W związku z tym, bezzwłocznie po objęciu szefostwa studium rozpocząłem starania o wyjaśnienie faktycznego prawnego statusu dyplomu studium, zarówno przyszłych roczników, jak i wszystkich trzech „przeszłych” (od roku 1995).

Na prośbę potwierdzenia równorzędności dyplomu będzińskiego i ZASP-owskiego, z ZASP-u otrzymaliśmy negatywną odpowiedź, która stwierdza „nierównoważność” tych dyplomów, czyli w konsekwencji brak kwalifikacji zawodowych dla wszystkich absolwentów studium oraz, w razie chęci nabycia ich, konieczność zdawania egzaminów eksternistycznych przed komisją ZASP. A w razie chęci podejścia do egzaminu eksternistycznego – konieczność uiszczenia odpowiedniej do tego opłaty. Taki obrót sprawy zaskoczył zarówno mnie, jak i absolwentów będzińskich, których dwa ostatnie roczniki opłacały czesne studium, tym samym płaciły również za przeprowadzane egzaminy, w skład komisji których wchodził m.in. przedstawiciel ZASP-u.

Wiedząc, że szkoła będzińska jest pod nadzorem pedagogicznym Ministra, z podobną prośbą zwróciliśmy się do Centrum Edukacji Artystycznej przy Ministerstwie Kultury i Sztuki. Stamtąd również otrzymaliśmy odpowiedź negatywną: mimo zapisu na dyplomach „uzyskując kwalifikację zawodową” absolwent będzińskiego studium nie uzyskuje po jego ukończeniu kwalifikacji zawodowych. Opinia ta opiera się na braku zawodu aktora lalkarza w spisie zawodów, które mogą być kształczone poprzez szkoły pomaturalne, czyli takie jak studium w Będzinie. A więc: jeśli zawód aktora nie figuruje w wyżej wymienionym spisie, to zarówno studium będzińskie jak i ZASP nie mają prawa nadania lalkarskich kwalifikacji zawodowych. (Związek Aktorów Scen Polskich wydaje już nie „dyplomy”, ale „zaświadczenia” o przedłożonym egza-

minie eksternistycznym). Tym samym zwróciliśmy się po raz wtóry o określenie różnicy pomiędzy dyplomem będzińskim i ZASP-owskim. Od rady prawnego ZASP otrzymaliśmy informację, że jest to różnica... prestiżowa. To różnica dość wątpliwa w świetle prawa.

W związku z tym rozpoczęcie kolejnego naboru studium musiało być uwarunkowane podpisaniem oświadczenia przez każdego z kandydatów, że znany jest mu w/w fakt. Do przewidzenia było jednak, że w takiej sytuacji, przy równoczesnej odpłatności za studium, niemożliwe może stać się zebranie minimalnej ilości słuchaczy nowego naboru. Tak się też stało. W będzińskim studium chęć nauki wyraziło jedynie trzech kandydatów. W tej sytuacji niemożliwym stało się rozpoczęcie kształcenia kolejnego rocznika studium będzińskiego.

Problem ten nie tyle tyczy „rocznika przyszłego”, ale głównie wszystkich trzech byłych (od roku 1995), które to roczniki od roku 1998 były zobligowane do odpłatności, nie otrzymując jednocześnie kwalifikacji zawodowych, mimo adnotacji na dyplomie. Biorąc pod uwagę zawrotne tempo zmian w prawie polskim i olbrzymi bałagan w nim panujący, osobiście obawiam się o przyszłość absolwentów tych roczników. Problem ten dziś nie wydaje się godny uwagi, ale za dwadzieścia, trzydzieści lat, kiedy absolwenci będzińscy będą mieli po lat pięćdziesiąt i więcej, może wyniknąć problem, „...że w związku z nieposiadaniem kwalifikacji zawodowych nie jesteście Państwo uprawnieni do...”

Cafe to zamieszanie wydaje się być podwójnie przykrym, gdyż zamknięcie studium odbywa się w dwudziestą rocznicę powołania Studium Aktorskiego przy Teatrze Dzieci Zagłębia im. Jana Dormana w Będzinie. Mam jednak nadzieję, że jeśli nie mnie, to mojemu następcy być może uda się kolejną reaktywacja studium; być może już na nieco „jaśniejszych” warunkach.

Arkadiusz Klucznik

PREMIERY • PREMIERY • PREMIERY

Dzikie łabędzie, Olsztyński Teatr Lalek

we wrześniu

Białostocki Teatr Lalek, Białystok:
Jak zdobyć korzec złota czyli bezeceństwa pana Klause – Waldemar Żyszkiewicz.

Reż. Tomasz Jaworski, scen. Wiesław Jurkowski, muz. Krzysztof Dzierma.

Premiera 8 września.

Merlin Mongoł – Nikołaj Kolada.

Reż. Waldemar Śmigasiewicz, scen. Maciej Preyer, muz. Krzysztof Dzierma.

Premiera 11 września.

Teatr Dzieci Zagłębia, Będzin:

Romeo i Julia – na motywach Szekspira. Reż. Arkadiusz Klucznik, scen. Monika Polak-Luścińska, muz. Zespół Ars Nova.

Premiera 7 września.

Scena Animacji

Teatru Jeleniogórskiego,

Jelenia Góra:

Zaślubiny Rzeplora.

Scenariusz i reż. Bogdan Nauka, scen. Dariusz Miliński, muz. Agim Dzelilji. Widowisko plenerowe zrealizowane wspólnie z Grupą Teatralno-Plastyczną „Pławna 9”.

Premiera 7 września.

Teatr Lalki i Aktora Kubuś, Kielce:
Małe opowieści biblijne – Arkadiusz Klucznik.

Reż. i scen. Maciej K. Tondera, muz. Jerzy Stachurski, plastyka ruchu Marta Bury.

Premiera 15 września.

Teatr Lalki i Aktora, Łomża:

Niebieski piesek – Gyula Urban.

Reż. Jan Plewako, scen. Przemysław Karwowski, muz. Jerzy Derfel, piosenki Joanna Kulmowa.

Premiera 22 września.

Teatr Lalek Arlekin, Łódź:

Jezioro łabędzie – Waldemar Wolański.

Reż. Waldemar Wolański, scen. Joanna Braun, muz. Piotr Czajkowski.

Premiera 21 września.

Teatr Lalki i Aktora Pinoklo, Łódź:

Rock & Troll – Stanisław Tym | Jerzy Derfel.

Reż. Waldemar Wilhelm, scen. Elżbieta Iwona Dietrych, ruch sceniczny Juliusz Stańda.

Premiera 14 września.

Olsztyński Teatr Lalek, Olsztyn:

Dzikie łabędzie – Hans Christian Andersen.

Adapt. i reż. Marcin Jamuszkiewicz, scen. Katarzyna Proniewska-Mazurek, Marcin Jamuszkiewicz.

Premiera 14 września.

Opolski Teatr Lalki i Aktora, Opole:

O Rudej Lisicy i Ognistym Ptaku

– Jan Jilek. Reż. Petr Nosalek, scen. Pavel Hubička, muz. Pavel Helebrand. Premiera 8 września.

Biały statek – Czyngiz Ajmatow.

Reż. Aleksiej Leliawski, scen. Aleksander Wachramiejew, muz. Wiktor Kopycko.

Prapremiera 15 września.

Teatr Maska, Rzeszów:

Czarodziejski młyn

– Alina i Jerzy Afanasjew. Reż. Krzysztof Niesiołowski, scen. Adam Kilian, muz. Bogumił Pasternak.

Premiera 22 września.

Wrocławski Teatr Lalek, Wrocław:

Córka Króla Mórz

– Żyvia Karasińska-Fluks.

Reż. i choreogr. Beata Pejcz, scen. Jadwiga Mydlarska-Kowal, muz. Marcin Mirowski.

Prapremiera 15 września.

w październiku

Teatr Dzieci Zagłębia, Będzin:

Czarodziejski flet – W.A. Mozart.

Reż. Anna Proszkowska, scen. Joanna Braun.

Premiera 5 października.

Teatr Lalek Banialuka, Bielsko-Biała:

Cyrk Dekameron – Piotr Tomaszuk.

Reż. Piotr Tomaszuk, kostiumy Eva Farkašova, dekoracje Jan Zavarsky, muz. Piotr Nazaruk.

Prapremiera 12 października.

Śląski Teatr Lalki i Aktora

Ateneum, Katowice:

Kopciuszek – Jan Brzechwa.

Reż. Bogdan Nauka,

scen. Jan Zieliński,

muz. Jan Walczyński.

Premiera 4 października.

Teatr Groteska, Kraków:

Śpiąca królewna – Beata Pejcz.

Reż. Beata Pejcz, scen. Paweł

Pawlak, muz. Jan Walczyński.

Premiera 6 października.

Teatr im. H.Ch. Andersena, Lublin:

Hebanowa baśń.

Reż. Włodzimierz Felenczak.

Teatr Lalek Rabcio, Rabka Zdrój:

Opowieść o Tezeuszu

– wg Nathaniela Hawthorne'a.

Adapt. i reż. Wojciech Olejnik,

scen. Przemysław Karwowski,

muz. Bogdan Szczepański.

Prapremiera 26 października.

Teatr Lalek Pleciuga, Szczecin:

Muszka – Aleksandra Petrusiewicz.

Reż. Tatiana Malinowska-Tyszkiewicz,

scen. Katarzyna Banucha,

muz. Piotr Klimek.

Premiera 27 października.

PREMIERY • PREMIERY • PREMIERY

Muszka, Teatr Lalek Pleciuga, Szczecin

Teatr Lalek Guliwer, Warszawa:
Jaskółeczka - Tadeusz Śliobdzianek.
Reż. Zbigniew Lisowski,
scen. Pavel Hubička,
muz. Piotr Nazaruk.
Premiera 19 października.

Wrocławski Teatr Lalek, Wrocław:
Jak Małoluszek poszedł szukać olbrzymia
- Tankred Dorst.
Reż. Petr Nosalek,
scen. Pavel Hubička,
muz. Krzysztof Dzierna.
Prapremiera 27 października.

w listopadzie

Białostocki Teatr Lalek, Białystok:
Lis Przechera - Goethe.
Reż. Wojciech Kobrzyński,
scen. Mikołaj Malesza,
muz. F. H. Tabędzki.
Premiera 30 listopada.

Teatr Dzieci Zagłębia, Będzin:
Dziadek do orzechów
- E.T.A. Hoffmann.
Adapt. i reż. Jerzy Połoński,
scen. Grażyna Skąła,
muz. Piotr Czajkowski,
oprac. muz. Michał Kowalczyk.
Premiera 30 listopada.

Teatr Lalki i Aktora Kubuś, Kielce:
Błękitny ptak - na motywach utworu
Maurycyego Maeterlincka.
Tekst i reż. Irena Dragan,
scen. Aleksander A. Łabinięc,
muz. Teresa Ostaszewska.
Premiera 17 listopada.

Teatr Maska, Rzeszów:
Księżniczka na ziarnku grochu
- Vlasta Spincerova.
Reż. Joanna Łupinowicz,
scen. Teresa Nowicka,
muz. Grzegorz Bogdan,
choreogr. Marta Bury.
Premiera 30 listopada.

Teatr Baj, Warszawa:
Herakles niewyciężony
- Melania Karwatowa, Jacek Jokiel.
Reż. Krzysztof Niesiołowski,
scen. Urszula Kubicz-Fik,
muz. Jerzy Derfel.
Premiera 28 listopada.

Teatr Lalka, Warszawa:
Merlin czarodziej
- Wojciech Szlachowski.
Reż. Wojciech Szlachowski,
scen. Jerzy Murawski,
muz. Krzysztof Dzierna.
Premiera 17 listopada.

Wrocławski Teatr Lalek, Wrocław:
Szkice z Becketta
- Samuel Beckett.
Reż. i scen. Aleksander Maksymiak,
muz. Zbigniew Karnecki.
Premiera 8 listopada.

w grudniu

Teatr Lalek Baniałuka, Bielsko-Biała:
Ach, jak cudowna jest Panama
- Janosch.
Reż. Piotr Cieplak,
scen. Andrzej Witkowski,
muz. Maciej Litwiniec.
Prapremiera 14 grudnia.

Teatr Miniatura, Gdańsk:
Calineczka - Kazimiera Jeżewska
wg Andersena.
Reż. Konrad Szachnowski,
scen. Grażyna Skąła,

muz. Jerzy Stachurski,
choreogr. Juliusz Stańda.
Premiera 8 grudnia.

**Scena Animacji
Teatru Jeleniogórskiego,
Jelenia Góra:**
Czarnoksiężnik z krainy Oz
- Frank Baum. Reż. Czesław Sieńko,
scen. Iza Toroniewicz.
Premiera 1 grudnia.

Teatr Groteska, Kraków:
Pani Wdzięczny Strumyk
- Reż i oprac. tekstu Włodzimierz
Nurkowski, scen. Anna Sekuła,
choreogr. Tomasz Gołębowski.
Premiera 1 grudnia.

Teatr Lalki i Aktora, Łomża:
Ubogi księżę - H. Ch. Andersen.
Adapt. Jadwiga Żylińska,
reż. Stanisław Ochmański,
scen. Adam Kilian,
muz. Jerzy Dobrzański.
Premiera 8 grudnia.

Szkice z Becketta, Wrocławski Teatr Lalek

P R E M I E R Y

Teatr Lalek Arlekin, Łódź:

Ludowa szopka polska - oprac. Henryk Jurkowski.
Reż. Stanisław Ochmański, scen. Wacław Kondek,
muz. Bogumił Pasternak.
Premiera 6 grudnia.

Olsztyński Teatr Lalek, Olsztyn:

Ballady i romanse - Adam Mickiewicz.
Adapt. i reż. Romuald Wicza-Pokojski,
scen. Iza Toroniewicz, muz. Fryderyk Chopin.
Premiera 14 grudnia.

Teatr Animacji, Poznań:

Ballada o Kopciuszku - Katarzyna Grajewska i Tadeusz
Pajdała. Inscen. i reż. Janusz Rył-Krystianowski,
scen. Ewa Strebejko, muz. Robert Łuczak,
choreogr. Władysław Janicki. Premiera 1 grudnia.

Teatr Lalek Tęcza, Słupsk:

Nieznośne słońce - Piotr Łaman wg Kiplinga.
Reż. Wiktor Klimczuk, scen. Aleksander Sidorow,
choreogr. Lidia Bień.
Premiera 7 grudnia.

Teatr Baj, Warszawa:

Malutka czarownica - Otfried Preussler.
Reż. Barbara Muszyńska, muz. Andrzej Bocian.
Premiera 21 grudnia.

Wrocławski Teatr Lalek, Wrocław:

Och, Emil - Astrid Lindgren. Adapt. i reż. Lech Chojnacki,
scen. Dariusz Panas, muz. Robert Łuczak,
choreogr. Władysław Janicki.
Premiera 8 grudnia.

Festiwal Wyszehradzki

W ramach odbywającego się we Wrocławiu I Wyszehradzkiego Festiwalu prezentującego kulturę Węgier, Czech, Słowacji i Polski we Wrocławskim Teatrze Lalek odbył się (3-5 listopada) przegląd teatrów lalekowych „Lalka, loutka, babka, bab”. Wystąpił Teatr Drak z Hradec Králové ze spektaklem *Wszystko lata, co pióra ma* w reż. Jakuba Krofity, Teatr Stary z Nitrzy z przedstawieniem Ondreja Spišaka *O teatralnych ludkach* i gospodarze ze swoim najnowszym widowiskiem *Jak Matolusz podzedł szukać olbrzyma* w reż. Petra Nosalka.

Jubileusz Wrocławskiego Teatru Lalek

15 września miał miejsce jubileusz 55-lecia istnienia Wrocławskiego Teatru Lalek połączony z uroczystością otwarcia siedziby teatru, po remoncie i modernizacji.

Odbyła się też promocja książki sumującej dorobek Wrocławskiego Teatru Lalek *Lalki i my*, z esejem historyczno-krytycznym Henryka Jurkowskiego o działalności wrocławskiej sceny lalkowej (redakcja: Maria Lubieniecka). Goście teatru mieli okazję obejrzeć nową premierę - *Córke Króla Mórza Żywi Karasińskiej* w reż. Beaty Pejcz i scen. Jadwigi Mydlarskiej-Kowal, *Krajinę pozorną* - recital Joanny Góralczyk w reż. Jacka Bunscha oraz wystawę prac Jadwigi Mydlarskiej-Kowal.

Studenci najlepsi

Studenci białostockiej Akademii Teatralnej, Dominika Miękus (rok IV), Katarzyna Gałasińska (rok II) i Robert Drobniuch (rok III), uczestniczący w II Międzynarodowym Festiwalu Teatralnym „Decouvertes, Images et Marionnettes” w Tournai (Belgia), w dniach 31X - 3 XI br., z programem złożonym z trzech etiud marionetkowych przygotowanych w ramach zajęć z Lesławem Piecką, **otrzymali pierwszą nagrodę konkursową dla młodych talentów** ufundowaną przez Ministra Kultury Belgii.

Międzynarodowe jury, złożone z przedstawicieli środowisk teatralnych Belgii, Francji, Polski (Anna Twardowska-Helman, Marek Waszkiel), Węgier i Włoch podkreśliło znakomite opanowanie techniki gry marionetką przez białostockich studentów-lalkarzy.

W Tournai powołano do życia europejską sieć ośrodków lalkarskich pod nazwą Europuppet, której głównym zadaniem będzie wspieranie studentów sztuki lalkarskiej, młodych artystów lalkarzy i młodych zespołów specjalizujących się w sztuce lalkarskiej. Umowę zawarto pomiędzy pięcioma instytucjami teatralnymi z Tournai (Belgia), Paryża (Francja), Cervii (Włochy),

Wels (Austria) i Białegostoku (Akademia Teatralna). Złożony został wspólny wniosek do Komisji Europejskiej o współfinansowanie projektu obejmującego organizację w latach 2003-2006 festiwalu, warsztatów, staży oraz spotkań młodych lalkarzy w pięciu krajach partnerskich.

Studenci białostocki odwiedzili szkołę lalkarską w Charleville-Mezières, gdzie w ramach wspólnego polsko-francuskiego wieczoru teatralnego pokazano nagrodzone etiudy.

Zza parawanu

WALDEMAR PRESIA jest w teatrze lalek dłużej niż najstarszy aktor w jakimkolwiek teatrze (i wcale nie jest starszym panem). Zaczynał w „niedzielnym” ubranku. Z mamą za rękę wszedł do Teatru Lalek Arlekin. *Maski Mistrza Fantastki* to był jego pierwszy spektakl. Przez całe przedstawienie siedział cichutko i z uwagą oglądał wszystko, co działo się na scenie. Po bajce, kiedy mama ubierała go do domu, rozplakał się, bo chciał koniecznie dotknąć, obejrzeć lalki. Podszedł do bileterki. A ta wskazała mu dwoje starszych ludzi, z którymi miał „negocjować”.

To był Henryk Ryl z żoną. Nikt nie oparłby się urokowi małego Waldeczka, a więc i dyrektorstwo pozostało mu obojętne. Wzięli go na scenę i pokazali lalki, scenografię... Potem otrzymał stały bilet, był po kilka razy na jednym spektaklu, oglądał go z siódmego, potem z dwunastego rzędu, a potem zza kulis. Tak trafił do garderoby, gdzie go wszyscy polubili, no a potem mógł trafić tylko w jedno miejsce... do gabinetu dyrektora, który przyjął go jako adepta, a stamtąd krok na scenę.

Teatr lalek był i jest jego pasją. Zna wszystkie nazwiska, jest kopalnią wiedzy. Jego dom to muzeum z cennymi zbiorami: unikalne programy ze spektakli z 1956r., lalki ceniowych scenografów...

Nie sposób wyliczyć wielkich ról, które stworzył. Nie wszystkie widziałam i nie o wszystkich jeszcze zdążył mi opowiedzieć, mimo że znamy się dwa lata. A ta największa zapewne dopiero przed nim...

Kocha dzieci, a one odpłacają tym samym. Kiedy w teatrze są organizowane warsztaty dla najmłodszych widzów, kolejka do grupy Waldemara Presi ustawia się z wielotygodniowym wyprzedzeniem. Ma do nich wyjątkową cierpliwość. Zmęczony po spektaklu, oprowadza wieloosobowe grupy dzieci, mówi im o teatrze, pokazuje lalki, jak kiedyś jemu Ryl.

Chyba żaden aktor lalkarz nie ma na swoim koncie tak wielu pozateatralnych spektakli co on. Gra je w przedszkolach, żłobkach, domach dziecka. W swoim repertuarze ma klasykę dramaturgii dziecięcej, zapoznaje dzieci z spektaklami Ośnicy, Ryla... Prowadzi również lekcje teatralne – dzieci poznają na nich wszystkie techniki lalkarskie. W Łodzi znają go wszystkie przedszkolanki i zawsze witają z otwartymi ramionami.

Waldemar Presia jest aktorem pasjonatem, dobrym człowiekiem i do dziś zdarza mu się płakać tak przekonująco, jak wtedy, kiedy był małym chłopcem. Zmieniły się tylko okoliczności.

Anna Zadecka

Jubileusze

- We wrześniu jubileusz 20-lecia pracy artystycznej obchodził **Andrzej Szymański**, aktor Teatru Lalki i Aktora im. Alojzego Smolki w Opolu.
- Również we wrześniu swoje jubileusze świętowali akto-ry Wrocławskiego Teatru Lalek:
Józef Frymet – 35-lecie pracy artystycznej
Barbara Pielka – 25-lecie
Jacek Radomski – 25-lecie
- 1 października 75 urodziny obchodził **Krzysztof Niesiołowski**, dyrektor warszawskiego Baja: zarówno wiekiem jak i stażem dyrektorskim najstarszy dyrektor teatralny, chyba nie tylko w teatrach lalek.
- W październiku minęło 35 lat pracy artystycznej **Jana Kalety**, aktora Opolskiego Teatru Lalki i Aktora.

Nagrody

We wrześniu Minister Kultury wręczył swoje doroczne nagrody 18 twórcom, a wśród nich **Adamowi Killanowi** – w dziedzinie scenografii.

Doroczną Nagrodę Marszałka Województwa Podlaskiego otrzymał **Jarosław Antonuk**, dyrektor Łomżyńskiego Teatru Lalek: za całokształt dotychczasowych dokonań w dziedzinie edukacji teatralnej.

e PUR
Si
muove

Pismo UNIMA

Warunki prenumeraty:

Cena sprzedaży

▶ 12 euro

Subskrypcja roczna

▶ 22 euro

Zamówienia poprzez

narodowe centra powyżej
10 egzemplarzy

▶ 88 euro rocznie
(8 euro/numer)

Adres:

Sekretariat Generalny

UNIMA

B.P. 402,

08107 Charleville-Mezieres

Odeszli od nas

26 października w Opolu zmarł **Jan Potiszil**, aktor i reżyser od zawsze związany z Teatrem Lalki i Aktora im. A. Smolki w Opolu.

Teatry za granicą

■ Białostocki Teatr Lalek we wrześniu uczestniczył w odbywającym się w Bottrop w Niemczech Międzynarodowym Festiwalu Baśni. Białostocki zespół pokazał spektakl *Guliwer J. Swifta* w reż. Ondreja Spišaka.

■ W dniach 20-30 września zespół słupskiej Tęczy przebywał na Międzynarodowym Festiwalu Teatrów dla Dzieci w Suboticy (Jugosławia), gdzie zaprezentował spektakl *Złote serce* w reż. Małgorzaty Kamińskiej-Sobczyk, scen. Aleksandra Fiodorowa. **Widowisko zdobyło nagrodę za najlepszą scenografię.**

■ 22 września kielecki Teatr Lalki i Aktora Kubuś na Międzynarodowym Festiwalu Teatrów Lalkowych „Lutke 2002” w Lublanie (Jugosławia) pokazał spektakl *Malutka czarownica* O. Preusslera w reż. Irany Dragan.

■ Rzeszowski Teatr Maska w dniach 1-8 października wystąpił na Międzynarodowym Festiwalu Teatrów Lalkowych „Interkukla 2002” w Użgorodzie (Ukraina) ze spektaklem *Małe opowieści biblijne* A. Klucznika w reż. Macieja Tondery.

■ Śląski Teatr Lalki i Aktora Ateneum z Katowic w dniach 13-15 października przebywał na występach gościnnych w Równem (Ukraina), gdzie prezentował *Podróże Gullivera J. Swifta* w reż. Krystyny Jakóbczyk.

■ 24-26 października w Międzynarodowym Festiwalu Lalkarzy „Alytus 2002” na Litwie uczestniczył Adam Walny ze spektaklem *Kuglarz i śmierć*, zdobywając główną nagrodę aktorską festiwalu.

■ W październiku Teatr Baj Pomorski z Torunia gościł na festiwalu w Mistelbach (Austria) ze spektaklem *Historia Calineczki* w reż. Agnieszki Andruszko.

■ W dniach 8-9 listopada Teatr Pleciuga wziął udział w zorganizowanych w Kopenhadze (Dania) Dniach Szczecina. Zaprezentował dwa spektakle: *Duvelor albo farsa o starym diabie* M. Ghelderodego w reż. Konrada Dworakowskiego i *Trzy bajki o smoku* M. Masatovej w reż. Dariusza Kamińskiego.

■ 14 listopada Teatr Barialuka z Bielska-Białej wystąpił na Międzynarodowym Festiwalu Teatrów Lalek w Kragujevcu (Jugosławia) ze spektaklem *Koziołek Matotek* w reż. Lucyny Sypniewskiej.

■ 18 grudnia w Goerlitz (Niemcy) odbędzie się premiera sztuki Joanny Kulmowej *Pociąg do Betlejem czyli 715 zaginął* w wykonaniu Sceny Animacji Teatru Jeleniogórskiego. Reż. Aleksander Maksymiak, scen. Elżbieta Terlikowska, muz. Zbigniew Szomański.

■ W listopadzie studenci szkoły białostockiej wzięli udział w warsztatach młodych odbywających się w Grecji pod hasłem „Młodzi ludzie tworzą dla pokoju”. Warsztatom towarzyszył Festiwal Sztuki Lalkarskiej i Pantomimy, z udziałem zespołów teatralnych z Włoch, Węgier, Szkocji, Argentyny, Hiszpanii i Grecji.

Najcieplejsze życzenia
z okazji Świąt Bożego Narodzenia
i Nowego Roku 2003
składa Zarząd POLUNIMA